

«ΑΝΤΙΓΟΝΗ» ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Β΄ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (στ. 441-581)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΚΡΕΩΝ: Σε σένα, σε σένα μιλώ, που σκύβεις το κεφάλι στο έδαφος, ομολογείς ή αρνείσαι ότι τα έκανες αυτά εδώ;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Και ομολογώ ότι τα έκανα και δεν αρνιέμαι το αντίθετο.

ΚΡΕΩΝ: (στο φύλακα:) Εσύ μπορείς να πας πια όπου θέλεις, απαλλαγμένος από τη βαριά κατηγορία. (στην Αντιγόνη:) Εσύ όμως πες μου, όχι με πολλά λόγια, αλλά σύντομα, γνώριζες ότι είχε διακηρυχθεί να μην τα κάνεις αυτά;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Το γνώριζα· πώς θα μπορούσα να μην το ξέρω; Ήταν, βέβαια, γνωστό σε όλους.

ΚΡΕΩΝ: Και πάλι τόλμησες να παραβείς αυτούς εδώ τους νόμους;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: (Ναι,) γιατί δεν ήταν ο Δίας αυτός που διακήρυξε σε μένα αυτά, ούτε η συγκάτοικος των θεών του κάτω κόσμου, η Δίκη, θέσπισε τέτοιους νόμους για τους ανθρώπους, ούτε θεώρησα ότι έχουν τόση δύναμη οι δικές σου διακηρύξεις ώστε να μπορείς εσύ, αν και είσαι θνητός, να υπερνικήσεις τους άγραφους και στέρεους νόμους των θεών. Γιατί αυτοί (οι νόμοι) δεν ισχύουν μόνο σήμερα και χθες, αλλά ανέκαθεν και κανείς δεν ξέρει από πότε εμφανίστηκαν· για την παράβαση αυτών (των νόμων) εγώ δεν είχα σκοπό, από φόβο για την έπαρση κανενός άνδρα, να τιμωρηθώ μπροστά στους θεούς· ήξερα καλά, βέβαια, ότι θα πεθάνω, πώς όχι; Ακόμα κι αν εσύ δεν τα είχες διακηρύξει αυτά· αν όμως θα πεθάνω πριν από την ώρα μου, εγώ αυτό το θεωρώ κέρδος· γιατί όποιος ζει μέσα σε μεγάλη δυστυχία, όπως εγώ, πώς αυτός δεν είναι κερδισμένος, όταν πεθάνει; Έτσι λοιπόν, δεν λυπάμαι καθόλου να έχω αυτή τη μοίρα· αλλά, αν ανεχόμουν να μείνει άταφο πτώμα ο αδερφός μου μετά το θάνατό του, για εκείνα θα θλιβόμουν· γι' αυτά όμως δεν θλίβομαι. Κι αν τώρα σου φαίνομαι ανόητη με αυτά που κάνω, σχεδόν θεωρούμαι ανόητη από έναν ανόητο.

ΧΟΡΟΣ: Ο χαρακτήρας της κόρης δείχνει πως είναι σκληρός (γιατί τον κληρονόμησε) από σκληρό πατέρα, δεν ξέρει όμως να υποχωρεί μπροστά στις συμφορές.

ΚΡΕΩΝ: Να ξέρεις όμως, βέβαια, ότι τα υπερβολικά άκαμπτα φρονήματα συχνά ταπεινώνονται και ότι μπορείς να δεις τον πολύ δυνατό σίδηρο, όταν πυρακτωθεί ώστε να γίνει πολύ σκληρός, τις πιο πολλές φορές να σπάει και να γίνεται κομμάτια· και ξέρω ότι τα

αγριεμένα άλογα τιθασεύονται με μικρό χαλινάρι· γιατί δεν μπορεί να επαίρεται ένας που είναι δούλος των άλλων. Αυτή όμως ήξερε τότε πολύ καλά να αυθαδιάζει, όταν παραβίαζε τους ισχύοντες νόμους· και αυτή εδώ η αυθάδεια, αφότου τα έπραξε αυτά, είναι η δεύτερη, δηλαδή το να καυχιέται γι' αυτά και να χλευάζει με το κατόρθωμά της. Πράγματι, τώρα εγώ δεν θα είμαι άντρας, αλλά αυτή θα είναι άντρας, αν αυτή η νίκη μείνει στο ενεργητικό της χωρίς τιμωρία. Αλλά είτε είναι κόρη της αδερφής μου είτε η πιο στενή συγγενής από ολο το συγγενικό μας κύκλο (υπό την προστασία του Έρκειου Δία), αυτή και η αδερφή της δεν θα γλιτώσουν από το χειρότερο θάνατο· γιατί κατηγορώ και εκείνη, λοιπόν, ότι έχει το ίδιο μερίδιο (ευθύνης) στο σχεδιασμό αυτής της ταφής. Καλέστε την· γιατί πριν από λίγο την είδα μέσα να είναι πολύ ταραγμένη και να μην ελέγχει το λογικό της. Και συνήθως πιάνεται από πριν η ψυχή εκείνων που τίποτε δεν σχεδιάζουν σωστά ,σαν κλέφτης· μισώ όμως, βέβαια, κι όταν κανείς, αφού πιαστεί να κάνει το κακό, έπειτα να θέλει να το ωραιοποιήσει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Θέλεις να κάνεις τίποτα χειρότερο από το να με πιάσεις και να με σκοτώσεις;

ΚΡΕΩΝ: Εγώ, βέβαια, τίποτα· γιατί αν έχω αυτό, όλα τα έχω.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Γιατί λοιπόν αργείς; Γιατί σε μένα τίποτα από τα λόγια σου δεν είναι αρεστό, και μακάρι να μην μου αρέσει ποτέ· έτσι, λοιπόν, είναι φυσικό να σου είναι κι εσένα δυσάρεστα τα δικά μου (λόγια)· κι όμως , από πού θα έπαιρνα ευγενέστερη φήμη παρά θάβοντας τον αδερφό μου; Όλοι αυτοί θα ομολογούσαν ότι το επιδοκιμάζουν αυτό, αν ο φόβος δεν τους έδενε τη γλώσσα. Αλλά η τυραννία, πέρα από τα άλλα προνόμια που έχει,είναι και ελεύθερη να κάνει και να λείι ό,τι θέλει.

ΚΡΕΩΝ: Αυτό μόνο εσύ από τους Καδμείους εδώ το βλέπεις.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Το βλέπουν κι αυτοί, μπροστά σου όμως κλείνουν το στόμα.

ΚΡΕΩΝ: Εσύ όμως δεν ντρέπεσαι να σκέφτεσαι διαφορετικά από αυτούς;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: (Όχι,) γιατί δεν είναι καθόλου ντροπή να τιμάς τα αδέρφια σου.

ΚΡΕΩΝ: Λοιπόν δεν ήταν αδερφός σου κι αυτός που σκοτώθηκε στην άλλη πλευρά;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Αδερφός μου, από την ίδια μάνα και τον ίδιο πατέρα.

ΚΡΕΩΝ: Πώς λοιπόν προσφέρεις τιμές σ' αυτόν (τον Πολυνείκη), πράγμα που είναι ασέβεια για εκείνον (τον Ετεοκλή);

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Δεν θα τα πει αυτά ως μάρτυρας ο σκοτωμένος νεκρός.

ΚΡΕΩΝ: (Θα τα πει) αν εσύ τον τιμάς όμοια με τον ασεβή.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: (Τον τιμώ) γιατί δεν σκοτώθηκε δούλος, αλλά αδερφός.

ΚΡΕΩΝ: (Σκοτώθηκε) προσπαθώντας να καταστρέψει αυτήν εδώ τη χώρα· ενώ ο άλλος, υπερασπίζοντάς την.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Όμως ο Άδης τουλάχιστον έχει την αξίωση οι νόμοι (της ταφής) να είναι ίσοι για όλους.

ΚΡΕΩΝ: Αλλά ο καλός δεν είναι στην ίδια μοίρα με τον κακό ώστε να λάβει την ίδια τιμή.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ποιος ξέρει αν στον κάτω κόσμο είναι δίκαιες αυτές οι διακρίσεις;

ΚΡΕΩΝ: Ποτέ βέβαια ο εχθρός δεν θα είναι φίλος μου, ούτε κι όταν πεθάνει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Δεν γεννήθηκα για να μισώ μαζί με άλλους, αλλά για να αγαπώ μαζί τους.

ΚΡΕΩΝ: Όταν τώρα πας κάτω, αν πρέπει να αγαπάς, αγάπα εκείνους· όσο όμως εγώ είμαι ζωντανός, δεν θα εξουσιάζει μια γυναίκα.

ΧΟΡΟΣ: Μα να, μπροστά στις πύλες η Ισμήνη, χύνοντας κάτω δάκρυα αγάπης για την αδερφή της κι ένα σύννεφο θλίψης πάνω από τα φρύδια της ρίχνει σκιά στο αναμμένο πρόσωπό της, βρέχοντας το όμορφό της μάγουλο.

ΚΡΕΩΝ: Εσύ λοιπόν, που στο σπίτι σαν οχιά παραμόνευες και κρυφά μου έπινες το αίμα, ούτε ήξερα ότι τρέφω δύο καταστροφές κι επαναστάτριες εναντίον του θρόνου (της εξουσίας μου), εμπρός, λοιπόν, πες μου, θα ομολογήσεις κι εσύ ότι συμμετείχες σ' αυτή την ταφή ή θα ορκιστείς ότι δεν ξέρεις τίποτα;

ΙΣΜΗΝΗ: Το έχω διαπράξει το έργο (της ταφής), αν βέβαια συμφωνεί αυτή εδώ, και συμμετείχα και μοιράζομαι το βάρος της κατηγορίας.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Αλλά το δίκιο δεν θα σου το επιτρέψει αυτό, επειδή ούτε θέλησες ούτε εγώ σε άφησα να λάβεις μέρος (στην ταφή).

ΙΣΜΗΝΗ: Αλλά στη δυστυχία σου δεν ντρέπομαι να περάσω τη θάλασσα της συμφοράς στο πλευρό σου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ποιων έργο είναι αυτό, το ξέρουν καλά (είναι μάρτυρες) ο Άδης και οι νεκροί του κάτω κόσμου· αυτήν όμως που αγαπάει στα λόγια, εγώ δεν τη δέχομαι για φίλη.

ΙΣΜΗΝΗ: Μη μου αρνηθείς, αδερφή μου, την τιμή να πεθάνω μαζί σου και να εξαγνίσω το νεκρό.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Μην πεθάνεις κι εσύ μαζί μου, ούτε να οικειοποιηθείς αυτά που δεν άγγιξες· θα είναι αρκετός ο δικός μου θάνατος.

ΙΣΜΗΝΗ: Και τι τη θέλω τη ζωή μου, αν σε χάσω;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Τον Κρέοντα ρώτα· γιατί γι' αυτόν εσύ νοιάζεσαι.

ΙΣΜΗΝΗ: Γιατί με πικραίνεις έτσι, χωρίς καθόλου να ωφελείσαι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Μα, αν σε περιγελώ, (το κάνω) τουλάχιστον με πόνο.

ΙΣΜΗΝΗ: Σε τι λοιπόν, τουλάχιστον τώρα μπορώ να σου σταθώ ωφέλιμη;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Σώσε τον εαυτό σου· δεν θα σου αρνηθώ από φθόνο να ξεφύγεις (από το θάνατο).

ΙΣΜΗΝΗ: Αλίμονό μου, η δύστυχη, και να απεμπλακώ από τη δική σου μοίρα;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Εσύ, βέβαια, προτίμησες να ζήσεις, ενώ εγώ να πεθάνω.

ΙΣΜΗΝΗ: Αλλά όχι προτού εκφραστούν οι αντιρρήσεις μου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Εσύ μεν φαινόσουν ότι σκέφτεσαι σωστά στα μάτια αυτών εδώ (του Κρέοντα και των Θηβαίων), εγώ πάλι στα μάτια των άλλων (του Άδη και των νεκρών).

ΙΣΜΗΝΗ: Και όμως ίσο και για τις δυο μας είναι το φταίξιμο.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Έχε θάρρος· εσύ τουλάχιστον ζεις, η δική μου ψυχή όμως έχει πεθάνει προ πολλού, ώστε να ωφελεί τους νεκρούς.

ΚΡΕΩΝ: Από τις δύο αυτές κοπέλες λέω πως η μία πριν από λίγο αποδείχτηκε άμυαλη, ενώ η άλλη από την ώρα που γεννήθηκε.

ΙΣΜΗΝΗ: Γιατί ποτέ, βασιλιά, δεν μένει ούτε και η φρόνηση που έχουμε από τη φύση μας σ' αυτούς που δυστυχούν, αλλά σαλεύει (φεύγει από τη θέση της).

ΚΡΕΩΝ: Εσένα, όπως κι αν έχει το πράγμα (σου σάλεψε) από τη στιγμή που προτίμησες να διαπράξεις κακές πράξεις μαζί με τους κακούς.

ΙΣΜΗΝΗ: Γιατί πώς να ζήσω μόνη μου χωρίς αυτήν;

ΚΡΕΩΝ: Αλλ' όμως μη λες «αυτή εδώ»· γιατί δεν υπάρχει πια.

ΙΣΜΗΝΗ: Μα θα σκοτώσεις τη μνηστή του ίδιου σου του παιδιού;

ΚΡΕΩΝ: (Ναι,) γιατί κι άλλων τα χωράφια είναι κατάλληλα για καλλιέργεια.

ΙΣΜΗΝΗ: Όχι όμως τόσο ταιριαστά, όπως ήταν ανάμεσα σ' εκείνον και σ' αυτήν εδώ.

ΚΡΕΩΝ: Εγώ μισώ τις κακές γυναίκες για τα παιδιά μου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ Ή ΙΣΜΗΝΗ: Αγαπημένε Αίμονα, πώς σε προσβάλλει ο πατέρας σου!

ΚΡΕΩΝ: Πολύ, βέβαια, με στενοχωρείς κι εσύ κι ο γάμος, για τον οποίο μιλάς.

ΧΟΡΟΣ: Αλήθεια λοιπόν, θα στερήσεις το παιδί που γέννησες από αυτήν εδώ;

ΚΡΕΩΝ: Ο Άδης είναι αυτός που θα σταματήσει αυτόν εδώ το γάμο.

ΧΟΡΟΣ: Έχει αποφασιστεί, όπως φαίνεται, αυτή εδώ να πεθάνει.

ΚΡΕΩΝ: Κι από σένα, βέβαια, κι από μένα· μη χάνετε καιρό, αλλά αυτές οδηγήστε τις μέσα, υπηρέτες, και στο εξής οι γυναίκες αυτές δεν πρέπει να είναι ελεύθερες· γιατί προσπαθούν να ξεφύγουν οι θρασείς, όταν ήδη βλέπουν τον Άδη κοντά στη ζωή τους.